

Γρεβεν. Δαμασκ. Κοζ. Φλόρ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Βούρβουρ. Γεράκ. Λακων. Δάρα Ἀρκαδ. Καλάβρυτ. Καρδαμ. Καρυά Κορινθ. Λαγκάδ. Λακεδ. Λακων. Λάλλ. Λάστ. Μαντίν. Μεσσην. Ξηροκ. Ὀλυμπ. Σουδεν.) Σκίαθ. Στερελλ. (Ἀκαρναν. Αἰτωλ. Δελφ. Κολάκ. Μαλεσ. Παρνασσ.) — Ν. Πολίτ., Ἐκλογ., 101 Σ. Ματσούκ., Γλυκοχαράμ., 26 — Λεξ. Αἰν. Λεγρ. Μπριγκ. Δημητρ. γκριβας Μακεδ. (Βόιον Δαμασκ. Καστορ.)

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. γρίβας, διὰ τὴν προέλευσιν τοῦ ὀπ. βλ. Σ. Ξανθοῦδ. εἰς Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1023), σ. 330, Δ. Γεωργακά εἰς Byzant. Zeitschr. 42 (1943/40), 307 καὶ G. Meyer, Neugr. Stud. 2, 81. Ὁ τύπ. γρίβας ἤδη παρὰ Διγ. Ακρίτ., τόμ. 1, στ. 3091 (ἐκδ. Π. Καλονάκ., σ. 173) «σκάλαν βαλὼν ἐπέξυσσε τὸν θαυμαστὸν τὸν γρίβαν». Ὁμοίως βλ. Οἱ δέκα λόγοι Διγεν. Ἀκρίτα, 12 (ἐκδ. Δ. Πασχάλ. εἰς Λαογρ. 9 (1926), 380) : «Ἐπειτα ἐπέξυσσε ἀπὸ τὸν γρίβαν καὶ ἐπίασα τὴν ράβδον καὶ ἀνέγνωσα τὰ γράμματα τῆς».

1) Ἴππος ὑπόλευκος, φαίχρους πολλαχ. : Ὁ γρίβας τοῦ Δήμου εἶναι αὐτὸς ποὺ βόσκει ἀντίκρυ; Πελοπν. (Βούρβουρ.) Οὐ θ' ὁκός μ' οὐ γρίβας Μακεδ. (Βλάστ.) Ἦταν καβάλλα 'ς τοῦ γρίβα τ' κὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀπόστασι Ἦπ. (Κουκούλ.) Ἐσέλλωσε τὸ γρίβα, καβάλληκε καὶ πῆγε στὸ πανηγύρι Πελοπν. (Δάρα Ἀρκαδ.) Ὁ γρίβας μου μὲ βγάνει παλληκάρι 'ς τὴ δουλειὰ Πελοπν. (Λακεδ.) || Παροιμ. φρ. Γρίβα τρώς, γρίβα φωνάζεις (ἐπὶ τῶν ἀνιδέων διὰ τὰ τεκταινόμενα) Πελοπν. (Καρδαμ.) || Παροιμ.

Γρίβα μ', κὶ ἂν δὲ δύνισι, τοῦ μάτ' σ' νά 'νι ἄγριου Μακεδ. (Βόιον) || Ἄσμ.

Εἶδα τὸ γρίβα σου γυμνὸ, τὴ σέλλα τσακισμένη Ἦπ.

Παίρονου κ' ἐγὼ τὸ γκριβα μου, πάνω νὰ τὸν ποτίσω Μακεδ. (Βόιον).

Μάννα μου, ἄς τὴ δώσουμε τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα, νὰ βροῖσκη ὁ γρίβας μου ταῖ κ' ἐγὼ καλὸ κονάκι Μακεδ. (Γρεβεν.)

Ἄν ἔχης γρίβα γλήγορο, ἀπάνου 'ς τὰ στεφάνια, κὶ ἂν ἔχης γρίβα ποῦ 'ν' ὁκνός, ἀπάνου 'ς τὴ φευγάλα (ἐνν. προφθάνεις τὸν γάμον) Πελοπν. (Σουδεν.)

Κάλλιον οὐ γρίβας νά 'σκαζίν παρὰ τοῦ λόγου ποῦ 'πὶς, τ' ἔχου ἄντρα στὴν ξενιτειά, ἄντρα ξενιτιμένου Μακεδ. (Δαμασκ.)

Πραγματιφτὴς κατέβινιν 'ποῦ μέσα ἀπὸ τὴν Πόλ' μὴ τοῦ Σιδέρ' τ' ἄλουργον, μὴ τοῦ Σιδέρ' τοῦ γρίβα αὐτόθ.

Τὸ γρίβα του καβάλληκε καὶ τότε διποδίζει, 'ς τὰ μάρμαρα τοῦ πηγαδιοῦ πηγαίνει καὶ καθίζει Πελοπν. (Ξηροκ.)

Πᾶν τὰ πουλλάκια 'ς τὰ κλαριά κ' οἱ ὁμορφες 'ς τὴ βρύση, παίρνω κ' ἐγὼ τὸ γρίβα μου νὰ πάω νὰ τὸν ποτίσω Κέρκ. (Συναρᾶδ.) Πελοπν. (Δάρα Ἀρκαδ.)

Γλέπον τοῦ Χάρου νά 'ρχιτι στοῦ γκριβα καβαλλάρ'ς, ἀπ' τὰ μαλλιά μὴ ἄρπαξι στὴ σέλλα μὴ καθίζ' Μακεδ. (Καστορ.)

Χήρας ὑγιὸς λατρεύει τρία καλὰ ἄλογα, τὸ γρίβα καὶ τὸ μαύρη καὶ τὸν πέπανο· τὸ γρίβα γιὰ καβάλλα καὶ γιὰ λεβεντιά, τὸν πέπανο γιὰ μάτια καὶ ξανθὰ μαλλιά, τὸ μαύρη γιὰ σεφέρι καὶ γιὰ πόλεμο. (πέπανος = καλοθρεμμένος, σεφέρι = ἐκστρατεία, πόλεμος) Ν. Πολίτ., Ἐκλογ., 101 || Ποίημ.

Κεῖνοι δὲν 'ρχένται γιὰ χαρά, δὲν εἶναι συμπεθέροι, σ' χαριάτη δὲν ἐστείλανε σὲ γρίβα καβαλλάρη, ντουφέκια δὲν ἐρρίζανε τώρα ποῦ ξεμυτίζουν

Σ. Ματσούκ., Γλυκοχαράμ., 26. Συνών. γριβιάς, ἀσπρόμαυρος, παρὶς. β) Ὄνος φαιοῦ χρώματος Πελοπν. (Σουδεν.) 2) Εἶδος χοροῦ λαβόντος τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ κατ' αὐτὸν ἄδομένου ἄσματος τὸ ὁποῖον ἄρχεται διὰ τοῦ στίχου «Γρίβα μ' σὲ θέλει ὁ βασιλιάς» Ἦπ. Πελοπν. (Λακων. Μεσσην.) 3) Τὸ πτηνὸν Κορυδαλλὸς ὁ ἀγροτικὸς (Alauda arvensis) τῆς οἰκογ. τῶν Σπιζιδῶν (Fringillidae) Θεσσ. (Καρδίτσ.) Συνών. βλαχοῦλα, γριβίτσα, κατσοῦλερης, σιταρήθρα, τσοῦτσοῦλερι-τρος. 4) Ἡ ἄσβεστος, εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν Πελοπν. (Λαγκάδ.) : Σταλωτὰ ὁ γρίβας (= λίγο-λίγο τὸ ἄσβεστι) 5) Ἡ χιών, εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν Ἦπ. (Κόνιτσ.) : Πλάκωσ' ὁ γρίβας (= ἐπεσε χιών). 6) Ὁ πενθερός, εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν διαφόρων ἐπαγγελματιῶν, ὅπως γανωτῶν, βαφέων, κτιστῶν κλ.π. Θράκ. (Ὀρτάκ.)

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γρίβας καὶ ὡς παρων. Ἐρεικ. Εὐβ. (Στρόπον.) Λευκ. (Φτερν.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Βελίτσ. Μαργέλ. Τσιτάλ.) Τσακων. (Πραστ.) καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Ἦπ. Θεσσ. (Ἐλασσ. Καρδίτσ. κ.ά.) Κέρκ. Κεφαλλ. Μακεδ. (Γρεβεν. Κοζ.) Μῆλ. Πελοπν. (Αἰγ. Ἀναβρ. Λαγκάδ.) Στερελλ. (Ἀλάρτ. Γαλαξ. Ναύπακτ. Φωκ. κ.ά.) κ.ά. Ἐπίσης ἡ λ. ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπ. Γρίβας καὶ ὡς τοπων. Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.)

γριβέλι τό, Πελοπν. (Λαγκάδ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γρίβας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -έλι.

Ἡ κριθὴ ἢ ἐνίοτε ὁ σῖτος καὶ κατὰ συνεκδοχὴν τὸ κτῆμα ὅπου φύονται. Ἡ λ. εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν: Τσιούλα τοῦ κερε γριβέλι γιὰ τὰ μαγγαρίνια (ζήτησε τοῦ ἀφεντικοῦ κριθάρι διὰ τὰ γαιδούρια). Τὰ μαγγαρίνια μπῆκαν 'ς τὸ γριβέλι (τὰ γαιδούρια μπῆκαν εἰς τὸ κτῆμα τὸ ὁποῖον ἔχει κριθάρι).

γριβιάζω Ἦπ. γριβιάζου Ἦπ. Μακεδ. Στερελλ. (Σπάρτ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γρίβας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιάζω. Λευκαίνομαι τὴν κόμην ἐνθ' ἄν. : Γριβιάσα ἡ μαῦρους, πάου, γέραςα! Μακεδ. Ἐκακουμοίρ', γριβιάσις δίπ! Στερελλ. (Σπάρτ.)

γριβιάς ὁ, Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γρίβας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιάς. Γρίβας 1, τὸ ὀπ. βλ., ἐνθ' ἄν. : Αὐτὸς ἡ γριβιάς ἦταν ἓνα ἄλουργον κὶ βόσκαί πινήντα λ'βάδια μαναχό τ' Στερελλ. (Ἀρτοτ.) || Ἄσμ.

Κανεῖς δὲν ἀποκρίθηκε ἀπ' ὅλους 'κειοὺς τοὺς φάρους κ' ἓνας γριβιάς, παλιονγριβιάς, σαρανταπληγισμένους — Ἰγὼ εἶμ' ἀξιους κὶ ἀγλήγουρους 'ς τὴν ὥρα νὰ σὶ πάου, νὰ μ' ἀβγατίσης τὴν ταῖ σαράντα πέντι χοῦφτις Στερελλ. (Αἰτωλ.)

γριβίζω ἐνιαχ. γριβίζου Ἦπ. (Πλατανοῦς. Ραδοβύζ. κ.ά.) Θεσσ. (Βαθύρρ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γρίβας.

1) Λευκάζω, εἶμαι λευκόθριξ. Ἦπ. (Πλατανοῦς. Ραδοβύζ. κ.ά.) : Πουλὸ νουρίς γρίβ' σὶ Πλατανοῦς. 2) Ἐπὶ βοῶν, ἔχω χρῶμα φαίχρους Θεσσ. (Βαθύρρ.)

